МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет туризму, бізнесу і психології

Кафедра історії і туризму

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

для атестації здобувачів вищої освіти
освітньої програми Туризмознавство
спеціальності J3 Туризм та рекреація

Ступінь вищої освіти: магістр

Форма здобуття освіти: денна

КИЇВ–2026

Вимоги до написання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня **магістр.** Спеціальність J3 Туризм та рекреація, освітня програма Туризмознавство, форма здобуття освіти: денна.

Укладачі: Володимир ВАСИЛЬЧУК, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії і туризму;
Ганна КУЧЕРЯВА, кандидат географічних наук, доцент, декан факультету туризму, бізнесу і психології;
Максим ГЕДІН, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії і туризму.

Рецензент: **Віктор ЗІНЧЕНКО,** кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії і туризму, директор ТОВ «Туристична фірма «СУПУТНИК»

СХВАЛЕНО на засіданні кафедри історії і туризму

«08» жовтня 2026 року, протокол № 3

Завідувач кафедри Володимир ВАСИЛЬЧУК

СХВАЛЕНО на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології

«19» жовтня 2026 року, протокол № 2

Голова вченої ради факультету Ганна КУЧЕРЯВА

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні вченої ради
Київського національного лінгвістичного університету

«26» жовтня 2026 року, протокол № 3

Голова вченої ради Університету Роман ВАСЬКО

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП…….. 4

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ …… 5

2. ОСНОВНІ ЕТАПИ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ……...……... 9

3. КЕРІВНИЦТВО ПІДГОТОВКОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ……... 11

4. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ…… 13

4.1. Загальні вимоги до структури і тексту кваліфікаційної роботи….. 13

4.2. Титульний аркуш кваліфікаційної роботи……. 14

4.3. Зміст кваліфікаційної роботи…….. 14

4.4. Вступ…….. 14

4.5. Основна частина……... 15

4.6. Висновки…… 17

4.7. Резюме / Resume…….. 17

4.8. Список використаних джерел …….. 17

4.9. Додатки…….. 18

5. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ …….……. 18

5.1. Загальні вимоги …… 18

5.2. Нумерація сторінок …….. 19

5.3. Нумерація розділів та підрозділів…….. 19

5.4. Ілюстрації…….. 20

5.5. Таблиці……... 20

5.6. Переліки……. 20

5.7. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела 21

5.8. Зразки оформлення внутрішньотекстових посилань в APA стилі…….. 21

5.9. Додатки…….. 24

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ…… 25

Додаток А……... 33

Додаток Б…… 34

Додаток В……... 35

Додаток Г…… 36

Додаток Д……... 40

ВСТУП

Написання кваліфікаційної роботи відповідно до навчального плану є завершальним етапом у підготовці фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти з освітньої програми Туризмознавство спеціальності J3 Туризм та рекреація.

Кваліфікаційна робота – це індивідуальна самостійна кваліфікаційна робота з елементами дослідництва та інновацій. Вона має комплексний характер і передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, виробничих та інших завдань. Вона є підсумком теоретичної та практичної підготовки магістрів з освітньої програми Туризмознавство спеціальності J3 Туризм та рекреація.

Кваліфікаційну роботу здобувачі вищої освіти виконують з метою встановлення рівня й обсягу знань, умінь та інших компетентностей (інтегральної, загальних, фахових). Магістрант повинен самостійно вести науковий пошук, розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері туризму, управління розвитком туристичних дестинацій, визначати актуальні проблеми та перспективні напрями розвитку окремих видів туризму.

Кваліфікаційна робота виконується на актуальну тему відповідно до сучасного рівня розвитку науки на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з обраної проблеми, а також результатів власних досліджень здобувачів. Кваліфікаційна робота є важливим видом самостійної наукової роботи, що передбачає оволодіння здобувачами методикою та методами проведення наукового дослідження.

На підставі публічного захисту кваліфікаційної роботи екзаменаційна комісія з атестації здобувачів вищої освіти визначає рівень компетентностей випускників, оцінює їх готовність до самостійної роботи за фахом і приймає рішення про присвоєння кваліфікації, видачу диплома про вищу освіту.

Успішне виконання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи значною мірою залежить від того, наскільки він чітко уявляє собі основні вимоги щодо теоретико-методичного рівня, змісту, структури, обсягу, форми викладення матеріалу та оформлення роботи. Методичні вказівки, що містяться у цих вимогах до кваліфікаційних робіт, покликані надати допомогу здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня при написанні кваліфікаційних робіт. Вони формулюють єдині вимоги до вибору теми, послідовності етапів виконання, змісту окремих розділів, оформлення роботи, визначають порядок захисту і критерії оцінювання.

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Основною вимогою до кваліфікаційної роботи є самостійне і творче виконання здобувачами поставлених завдань на основі комплексного системного підходу із використанням сучасних наукових методів пізнання. Робота повинна містити елементи наукової новизни, теоретичної та практичної значущості. У роботі повинні бути висвітлені результати особистих досліджень здобувачів, що включають опис нових фактів, явищ чи закономірностей, узагальнення відомих раніше положень в іншому науковому аспекті.

Водночас, будучи формою контролю, кваліфікаційна робота відображає готовність випускника до виконання завдань професійної діяльності у туристичній сфері, ступінь оволодіння як загально туристичними, так і спеціальними знаннями, навичками роботи з навчальною і науковою літературою, нормативно-правовими документами, здатність виявляти проблеми в туристичній сфері та знаходити шляхи їх усунення.

Метою написання й захисту кваліфікаційної роботи є розв'язання комплексу наукових і прикладних завдань відповідно до узагальненого об'єкта дослідження туристичної сфери на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок, здобутих у процесі навчання.

Завдання кваліфікаційної роботи полягають у перевірці й оцінці сформованих у випускників компетентностей, а саме:

інтегральної компетентності:

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації;

загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК 4. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. *Здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності у наукових дослідженнях.*

Спеціальних (фахових) компетентностей:

СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.

СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації.

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.

СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації.

СК7. Здатність розробляти та впроваджувати інновації в діяльності суб'єктів туристичного ринку

СК10. *Здатність визначати місце України в загальноєвропейському і світовому цивілізаційному процесі.*

Кваліфікаційна робота повинна відповідати таким **вимогам:**

- актуальність теми, відповідність її сучасному стану розвитку теоретичного туризмознавства, а також практичним завданням зазначеної сфери;
- об'єктивність дослідження, чіткість характеристики об'єкта, наукової проблеми, предмета, мети, завдань, методології та методів дослідження;
- аналіз ступеня розробленості теми у вітчизняній та зарубіжній літературі;
- викладення змісту і результатів дослідження, обґрунтованість висновків і практичних рекомендацій;
- чіткість і логічність структури роботи, використання загальноприйнятої туризмознавчої термінології;
- бездоганність тексту щодо додержання законів і правил логіки, граматики та пунктуації;
- відповідність вимогам державних, міждержавних та міжнародних стандартів, а також наукового стилю мовлення;
- самостійність та своєчасність виконання.

У кваліфікаційній роботі мають бути відображені основні напрями, принципи та особливості правового регулювання досліджуваних відносин у сфері туризму та рекреації, виявлені проблеми та запропоновані шляхи їх усунення. Автор кваліфікаційної роботи повинен продемонструвати знання наукової літератури (вітчизняної та зарубіжної) за темою дослідження, наукових поглядів, концепцій і теорії, сучасного законодавства та нормативно-правових документів у сфері туризму та рекреації та відобразити уміння їх критично оцінювати, аналізувати, застосовувати до досліджуваної проблеми. У кваліфікаційній роботі необхідно змістовно, логічно і аргументовано висвітлити результати дослідження.

В результаті підготовки кваліфікаційної роботи здобувачі вищої освіти повинні **знати:** основні поняття, категорії та терміни туризмознавства, методи наукових досліджень, основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів, історичні аспекти розвитку міжнародного туризму та його регіональні особливості, основи туристичного районування, закономірності територіального зосередження туристсько-рекреаційних ресурсів, форми і види туризму; методи оцінки туристсько-рекреаційного потенціалу території; туристичну документацію, принципи, процеси і технології організації роботи суб'єктів туристичного бізнесу та окремих його підсистем.

Вміти: використовувати туризмознавчу термінологію, набуті в процесі навчання теоретичні знання, практичні навички для вирішення проблем в туристичній галузі; аналізувати наукові та інші джерела інформації, використовувати сучасні наукові методи та технології дослідження для вирішення поставлених завдань; аналізувати туристсько-рекреаційний

потенціал території, пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору, виявляти особливості організації туристичного процесу та туристичної діяльності на різних ієрархічних рівнях; аналізувати статистичний та графічний матеріал, розробляти туристичний продукт та пропонувати шляхи його просування та реалізації, ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися, спілкуватися державною та іноземною мовами на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності; аргументувати свої погляди у розв'язанні професійних туристичних завдань, виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання, приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за їх результати, виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

Результати навчання, які перевіряються у ході написання та захисту кваліфікаційної роботи:

РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.

РН2. Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації.

РН3. Застосовувати сучасні цифрові технології, методи та інструменти дослідницької та інноваційної діяльності для розв'язання складних задач у сфері туризму та рекреації.

РН4. Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проєктувати його стратегічний розвиток на засадах сталості.

РН5. Здійснювати комплексний аналіз і оцінювання функціонування туристичного ринку різних ієрархічних рівнів, прогнозувати тенденції його розвитку.

РН6. Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку.

РН9. Розробляти та реалізовувати проєкти у сфері туризму та рекреації на засадах економічної, соціальної і екологічної ефективності.

РН10. Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування.

РН11. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем, презентації результатів досліджень та проєктів у сфері туризму і рекреації.

РН12. Аналізувати, формулювати і реалізовувати національну та регіональну туристичну політику, вдосконалювати механізми управління туристичними дестинаціями на національному, регіональному та локальному рівнях.

РН13. *Здійснювати аналіз проблем та визначати перспективи розвитку сфери туризму та рекреації за результатами власних наукових досліджень.*

Апробація результатів дослідження, проведеного в рамках кваліфікаційної роботи, здійснюється шляхом опублікування окремих її положень у наукових та навчально-наукових виданнях, оприлюднення на наукових конференціях, впровадження розроблених рекомендацій в практичну діяльність тощо.

Згідно з Положенням про академічну доброчесність у Київському національному лінгвістичному університеті (https://surl.li/dbdffl), затвердженим вченою радою КНЛУ 25 травня 2026 р., протокол №12, контроль за дотриманням академічної доброчесності під час виконання кваліфікаційних робіт здійснюють наукові керівники, відповідальний за перевірку студентських наукових робіт на предмет на наявність текстових збігів і ознак можливих порушень академічної доброчесності і завідувачі кафедр.

Всі кваліфікаційні роботи підлягають перевірці Всі кваліфікаційні роботи магістрів **обов'язково** перевіряються на текстові збіги та ознаки можливих порушень академічної доброчесності кафедрою **лише один раз у встановлені строки.** Рекомендований мінімальний показник текстової оригінальності кваліфікаційних робіт магістрів, необхідний для допуску цих робіт до захисту, має становити **не менше 75%**.

Показник текстової оригінальності не є автоматичним доказом академічного плагіату і не може бути єдиною підставою для недопуску до захисту, відрахування або іншого заходу академічної відповідальності. У разі виявлення ознак можливого порушення рішенням кафедри призначається рецензент-доповідач, який здійснює змістовий аналіз роботи та звіту подібності. Здобувачеві освіти надається можливість ознайомитися з матеріалами і подати пояснення.

Кафедра може рекомендувати роботу до захисту, повернути її на доопрацювання в межах установлених кафедрою строків, передати матеріали до Комісії з академічної доброчесності. Відрахування здобувача освіти не може бути автоматичним наслідком самого факту низького показника текстової оригінальності або рішення кафедри про нерекомендацію роботи до захисту. Якщо за результатами розгляду Комісією встановлено факт порушення академічної доброчесності, уповноважений орган визначає рекомендований захід реагування. Ректор Університету приймає управлінське рішення відповідно до законодавства, Статуту КНЛУ та локальних актів Університету. до репозитарію КНЛУ вносяться кваліфікаційні роботи, які отримали позитивну оцінку під час захисту, з дотриманням законодавства про авторське право, захист персональних даних, державну таємницю та іншу охоронювану законом інформацію.

Правила використання штучного інтелекту

КНЛУ дотримується політики прозорого, відповідального і доброчесного використання систем штучного інтелекту (ШІ) в освітній, науковій, творчій та іншій академічній діяльності. У разі використання в академічному творі об'єкта, результату, фрагмента, ідеї, структури, перекладу, прикладу, даних або

іншого матеріалу, згенерованого чи істотно перетвореного системою ШІ, автор зобов'язаний повідомити про це в академічному творі із зазначенням інструмента, способу, мети та меж використання ШІ відповідно до вимог оформлення відповідного виду роботи. Використання систем ШІ допускається, якщо воно не заборонене умовами завдання, не підміняє особистий внесок автора, не спотворює результати академічної діяльності та належно задекларване.

Дозволеним може бути використання ШІ для:

- ✓ лінгвістичної корекції тексту, виправлення граматичних, орфографічних і пунктуаційних помилок;
- ✓ розпізнавання мовлення, транскрибування лекцій, інтерв'ю чи власних голосових нотаток;
- ✓ форматування бібліографії, технічної обробки даних, автоматизації допоміжних операцій;
- ✓ пошуку, попереднього аналізу, структурування дорадчих матеріалів за умови, що остаточний текст, аргументація, висновки і відповідальність за достовірність належать авторові;
- ✓ генерування прикладів, перекладів або варіантів формулювань для навчального аналізу, порівняння, редагування чи критики, якщо це дозволено умовами завдання і належно зазначено.

Факт використання систем ШІ зазначається в окремій декларації про використання ШІ, примітці, методологічному розділі або іншому місці академічного твору чи супровідних матеріалах до нього відповідно до вимог до відповідного виду роботи. У повідомленні зазначаються щонайменше назва системи ШІ, характер, мета та межі її використання, а також частини роботи, під час створення або істотного перетворення яких вона застосовувалася.

Не вважаються створенням або істотним перетворенням академічного змісту автоматична перевірка правопису, технічне форматування та інші допоміжні операції, які не генерують нового змісту та не змінюють аргументацію, результати або висновки автора. Вимоги щодо декларування таких операцій можуть конкретизуватися у вимогах до відповідного виду роботи;

Під час використання зовнішніх систем ШІ забороняється передавати їм персональні дані, конфіденційну інформацію, неопубліковані матеріали третіх осіб та іншу інформацію з обмеженим доступом без належної правової підстави та з порушенням установлених в Університеті вимог щодо захисту інформації;

Використання системи ШІ під час виконання кваліфікаційної роботи, кваліфікується як несамостійне виконання завдання. За таке саме порушення, вчинене за однакових фактичних обставин, кілька заходів академічної відповідальності одночасно не застосовуються;

У разі виникнення обґрунтованих сумнівів щодо дотримання особою правил використання систем ШІ може проводитися верифікаційна співбесіда. Результати автоматизованих програмних засобів, призначених для визначення ймовірності створення тексту або його окремих фрагментів системами ШІ,

мають орієнтовний характер і не є самостійною та достатньою підставою для встановлення факту недоброчесного використання результатів, згенерованих системами ШІ, несамостійного виконання завдання або іншого порушення академічної доброчесності. Такі результати можуть враховуватися лише в сукупності з іншими матеріалами та обставинами.».

Забороняється подавати згенеровані ШІ тексти, переклади, приклади перекладу, аналітичні матеріали, бібліографічні позиції, емпіричні дані, зображення, аудіовізуальні матеріали або інші результати як власні результати академічної діяльності без належного зазначення факту використання ШІ або всупереч умовам завдання.

Забороняється фабрикація джерел, даних, результатів дослідження, апробації, рецензій, відгуків, експертних висновків або інших академічно значущих матеріалів за допомогою систем ШІ.

Використання систем ШІ не звільняє автора від відповідальності за достовірність, коректність, законність, академічну доброчесність і належне оформлення академічного твору.

2. ОСНОВНІ ЕТАПИ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Порядок підготовки, написання і захисту кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти погоджує з науковим керівником, а конкретні строки проходження етапів визначаються кафедрою.

На першому етапі здобувач вищої освіти має **обрати тему** кваліфікаційної роботи з урахуванням наукових інтересів та майбутньої професійної діяльності. Тематика робіт розробляється, розглядається і затверджується на кафедрі психології і туризму та в установленому порядку затверджується наказом по Київському національному лінгвістичному університету. Тема кваліфікаційної роботи повинна мати проблемний характер, розкривати актуальні питання розвитку туризму на різних ієрархічних рівнях, відображати особливості формування і реалізації національних туристичних продуктів на основі регіонального підходу та з урахуванням досягнень сучасної теорії та методології туризмознавства.

За наявності мотивованого побажання магістранта можливе доповнення тематики кваліфікаційних робіт. У такому випадку ініційована тема повинна бути затверджена і закріплена кафедрою за ним.

При виборі теми роботи необхідно враховувати знання здобувачем певної іноземної мови і наявність літератури на цій мові. Використання іноземних джерел є обов’язковим при написанні кваліфікаційної роботи.

Обравши тему, здобувач вищої освіти повинен написати заяву на ім’я завідувача кафедри з проханням закріпити за ним цю тему кваліфікаційної роботи та призначити наукового керівника (додаток А). Теми розподіляються на засіданні кафедри з урахуванням поданих заяв, закріплюється в протоколі засідання кафедри і затверджується наказом по Київському національному лінгвістичному університету. Зміна формулювання теми або її заміна іншою

після затвердження може бути здійснена тільки за клопотанням наукового керівника і студента з вказівкою об'єктивних причин. Будь-яка зміна теми роботи повинна бути затверджена наказом по Університету. В іншому випадку робота не допускається до захисту.

На другому етапі здобувач вищої освіти обговорює основні напрями дослідження з керівником, здійснює **попередній пошук і вивчення інформаційних та літературних джерел**, на підставі чого складає план роботи.

На третьому етапі здобувач вищої освіти отримує завдання на кваліфікаційну роботу і здійснює аналіз наукової літератури, нормативно-правових документів, інших інформаційних джерел тощо.

На четвертому етапі здобувач вищої освіти узагальнює одержаний в результаті вивчення зазначених джерел матеріал, аналізує, систематизує його і формулює обґрунтовані і логічно послідовні висновки. **На п'ятому етапі** здобувач вищої освіти оформляє рукопис відповідно до вимог.

Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи та її попередній захист – завдання **шостого етапу**. Кваліфікаційна робота, написана і оформлена згідно з критеріями оцінювання якості кваліфікаційної роботи, представляється на кафедру у встановлений термін, після чого проводиться її **попередній захист** згідно з графіком, затвердженим кафедрою. Попередній захист проводиться на відкритому засіданні кафедри і передбачає висвітлення здобувачами основних положень роботи у формі доповіді, покликаної розкрити суть, теоретичне і практичне значення проведеного дослідження, його новизну. Доповідь повинна супроводжувалася **мультимедійною презентацією**, що ілюструватиме основні положення роботи, наглядно (у схемах, таблицях, діаграмах, картосхемах тощо) демонструватиме найбільш важливі результати роботи.

За результатами попереднього захисту кафедра приймає рішення про допуск або не допуск здобувача вищої освіти до захисту кваліфікаційної роботи. У разі не допуску здобувачу надаються обов'язкові для виконання вказівки щодо усунення виявлених недоліків роботи та призначається повторний попередній захист.

Остаточний варіант кваліфікаційної роботи у паперовому вигляді подається на рецензування відповідно до затвердженого завідувачем кафедри списку рецензентів. Допуск до захисту здійснюється наказом по університету на підставі рішення кафедри. Тема кваліфікаційної роботи та оцінка, отримана здобувачем вищої освіти за результатами її захисту заносяться в залікову книжку, а потім у додаток до диплома.

3. КЕРІВНИЦТВО ПІДГОТОВКОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

На період підготовки кваліфікаційної роботи ***кафедра призначає наукового керівника кваліфікаційної роботи*** із числа професорів, доцентів та найбільш кваліфікованих і досвідчених науково-педагогічних працівників. Науковий керівник здійснює постійний контроль за графіком і роботою здобувача з підготовки кваліфікаційної роботи.

До ***основних функцій наукового керівника кваліфікаційної роботи*** належать:

– консультування здобувача з питань вибору теми роботи, розробки її плану, підбору літературних джерел, науково-методичної та спеціальної інформації, вибору методів дослідження, розкриття змісту роботи і підготовки окремих розділів, підготовки роботи до захисту;

– систематичний контроль за ходом написання кваліфікаційної роботи;

– консультування з приводу оформлення і презентації роботи;

– оцінка якості виконання кваліфікаційної роботи відповідно до встановлених вимог з наданням письмового відгуку на неї;

– інформування кафедри про хід виконання здобувачем кваліфікаційної роботи і випадки недотримання графіку підготовки окремих розділів та роботи в цілому;

– участь у обговоренні кафедрою будь-яких питань щодо підготовки кваліфікаційних робіт і результатів їх захисту;

– участь у роботі комісії з попереднього захисту робіт.

Здобувач вищої освіти за погодженням з науковим керівником розробляє календарний план виконання кваліфікаційної роботи.

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Етапи виконання кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи
1	Підбір і затвердження теми кваліфікаційної роботи	до 16.11.2026
2	Розробка плану кваліфікаційної роботи і орієнтовного списку джерел та літератури	до 30.11.2026
3	Написання вступної частини кваліфікаційної роботи	до 31.12.2026
4	Написання розділу 1	до 28.02.2027
5	Написання розділу 2	до 31.05.2027
6	Написання розділу 3	до 15.11.2027
7	Написання висновків, резюме, оформлення списку використаної літератури та додатків	до 22.11.2027
8	Попередній захист кваліфікаційної роботи	до 30.11.2027
6	Врахування зауважень наданих під час попереднього захисту і подача остаточного варіанту роботи для перевірки на плагіат	до 08.12.2027
	Перевірка остаточного варіанту кваліфікаційної роботи на текстові збіги та ознаки можливих порушень академічної доброчесності	до 14.12.2027

Здобувач вищої освіти має періодично інформувати керівника кваліфікаційної роботи про хід її підготовки, консультуватися з проблемних питань, що виникли, обов'язково доводити до відома керівника про можливі відхилення від затвердженого графіка виконання роботи.

Здобувач вищої освіти варто мати на увазі, що ***науковий керівник не є ні співавтором, ні редактором кваліфікаційної роботи,*** і тому не повинен виправляти всі наявні у кваліфікаційній роботі теоретичні, методичні, стилістичні та інші помилки. У ході виконання роботи керівник виступає як опонент, вказуючи на недоліки в аргументації, структурі і стилі викладення матеріалу, радить як їх краще усунути. Здобувач повинен творчо сприймати рекомендації і зауваження керівника. За своїм розсудом він може врахувати їх або відхилити, оскільки ***відповідальність за виконану роботу, достовірність використаних літературних джерел і статистичних даних, якість оформлення кваліфікаційної роботи повністю лежить на здобувачеві.***

Після одержання остаточного варіанта науковий керівник кваліфікаційної роботи, що виступає експертом кафедри, готує письмовий відгук, у якому всебічно характеризує якість кваліфікаційної роботи, відзначає позитивні сторони, особливу увагу звертає на відзначені раніше недоліки, не усунуті студентом-випускником, мотивує можливість або недоцільність допущення кваліфікаційної роботи для захисту. Керівник кваліфікаційної роботи надає мотивовану оцінку змістовних та організаційних аспектів якості виконання кваліфікаційної роботи.

4. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні вимоги до структури і тексту кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота виконується у вигляді спеціально підготовленого рукопису в твердому переплеті, який містить результати оригінального теоретико-прикладного дослідження, що характеризується певною логікою побудови, послідовністю і завершеністю.

Структура кваліфікаційної роботи має містити такі елементи у вказаній послідовності:

– титульний аркуш кваліфікаційної роботи;

– зміст;

– вступ;

– основна частина, що складається з трьох-чотирьох розділів, кожний з яких, у свою чергу, може вміщувати два-три підрозділи;

– висновки;

– список використаних джерел;

– додатки (за необхідності).

Загальні вимоги і рекомендації щодо тексту кваліфікаційної роботи:

1. Виклад і структура роботи повинні бути підпорядковані єдиній логіці реалізації мети і завдань, сформульованих у Вступі. У тексті не повинно бути нічого зайвого, що виходить за межі теми і задач роботи.
2. Матеріал повинен викладатись логічно, послідовно, аргументовано.

3. Особлива увага має приділятись стилю викладення матеріалу. При цитуванні в обов'язковому порядку необхідно посилатися на джерело. Використовування прямих цитат в роботі повинне бути помірним і обґрунтованим, оскільки надлишок прямих цитат в тексті справляє враження несамостійності автора. Доцільно чергувати пряме і непряме цитування. У деяких випадках можна обмежитися узагальненою згадкою в тексті про ту або іншу концепцію або теорію, з використанням посилання на відповідне джерело.

4. Необхідно дотримуватися культури викладу та наукового стилю мовлення, використовувати лексику і обороти, прийнятні для наукових текстів. Викладати матеріал в роботі рекомендується від першої особи, в множині (напр., «ми вважаємо...», «на нашу думку...», «ми підтримуємо...») або ж у безособовій формі (напр., «можна погодитися …», «варто використати концепцію …).

4.2. Титульний аркуш кваліфікаційної роботи

Титульний аркуш кваліфікаційної роботи (Додаток Б) має містити таку інформацію:

- найменування вищого навчального закладу, кафедри;
- тема кваліфікаційної роботи магістра;
- прізвище, ім'я, по батькові студента, номер навчальної групи, факультет;
- назва освітньо-професійної програми, код та назва спеціальності;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника;
- прізвище, ім'я, по батькові завідувача кафедри, його підпис з позначкою про допуск до захисту;
- місто, рік виконання.

4.3. Зміст кваліфікаційної роботи

Зміст включає номери сторінок, найменування всіх розділів і підрозділів роботи, у т. ч. – вступ, висновки, список використаних джерел, додатки (Додаток В).

4.4. Вступ

У вступі розкривається сутність і стан досліджуваної проблеми та її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження, елементи наукової новизни. У Вступі має бути подана загальна характеристика кваліфікаційної роботи в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми – обґрунтування важливості обраної теми в сфері туризму і рекреації, розкриття її теоретичного і практичного значення.

Постановка проблеми та ступінь розробленості теми в туризмознавчій літературі. Передбачає коротке розкриття сутності проблеми та обґрунтування потреби (з вказівкою на конкретні об'єктивні причини, соціальні фактори – наприклад, поява нових сфер чи видів туристичних відносин тощо) у проведенні дослідження у відповідному напрямку.

Необхідно детально і повно охарактеризувати внесок конкретних науковців, туризмознавчих шкіл у розробку досліджуваної теми, а також окреслити наявні прогалини.

У Вступі необхідно також сформулювати ***мету дослідження***, відповідно до якої поставити конкретні ***завдання***, які необхідно вирішити у кваліфікаційній роботі. Ці формулювання повинні бути короткими, чіткими, логічно послідовними, з бездоганним дотриманням принципу субординації мети і завдань. Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

У Вступі слід визначити ***об'єкт і предмет дослідження***. Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію. Предмет дослідження – окремі складові, деякі аспекти об'єкту дослідження. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага автора, оскільки предмет дослідження визначає тему кваліфікаційної роботи.

Далі у Вступі перераховуються ***методи***, які були використані під час проведення дослідження (загальнонаукові, конкретно наукові та спеціальні). Зазначаються результати, які були отриманні за допомогою кожного з методів.

Інформаційна основа дослідження. Це вихідні матеріали (літературні джерела та джерела статистичних даних, нормативно-правові документи, матеріали звітів туристичних організацій тощо), а також інформаційні технології, які були використані під час написання роботи.

Ступінь вирішення проблеми в дослідженні та практичне значення одержаних результатів. Автор стисло описує ступінь вирішення проблеми та свій внесок у її дослідження, подає коротко сутність і зміст наукових положень та практичних рекомендацій, що стали результатом кваліфікаційної роботи, вказує на елементи наукової новизни.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Вказується, на яких наукових конференціях, семінарах, круглих столах тощо оприлюднені результати дослідження, проведеного в рамках кваліфікаційної роботи, яким чином вони впроваджені або як можуть бути використані в практичній діяльності, навчальних або науково-теоретичних розробках, наводиться перелік публікацій за її темою. Наявність наукових публікацій є бажаною і враховується екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти при оцінюванні кваліфікаційної роботи. Науковий керівник обов'язково повинен відобразити факт наявності чи відсутності наукових публікацій за темою дослідження у відгуку на роботу.

Завершується Вступ вказівкою ***обсягу і структури кваліфікаційної роботи***. Слід зазначити, з яких частин складається робота, кількість її сторінок, в тому числі основного тексту (без бібліографічного списку і додатків) та кількість джерел, використаних в роботі. Обсяг Вступу – 3-5 сторінок.

4.5. Основна частина

До структури кваліфікаційної роботи пред'являється вимога логічної узгодженості та субординації теми всієї роботи і назв розділів і підрозділів. Так,

тема роботи у цілому повинна бути в смисловому відношенні ширше за кожний з розділів, а найменування кожного розділу – ширше за кожний із його підрозділів. Назви розділів не повинні дублювати назву роботи, а назви підрозділів – назви розділів.

Всі структурні елементи кваліфікаційної роботи повинні представляти собою конкретні кроки в розкритті теми. Обсяг кожного структурного елементу основної частини повинен знаходитися в правильній логічній пропорції з рештою елементів.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів. Їх кількість визначається залежно від теми і питань, які висвітлюватимуться (як правило, не менше двох і не більше п’яти). Кожен розділ необхідно починати з нової сторінки з вказівкою номеру і назви.

Розділи поділяються на підрозділи. Якщо розділ висвітлює окреме, самостійне питання теми, спрямоване на вирішення конкретного завдання, то підрозділ – це частина цього питання. Підрозділи нумеруються окремо в кожному розділі і розташовуються підряд по тексту з вказівкою номера підрозділу і заголовка. У кінці кожного розділу формулюються висновки з викладом отриманих теоретичних і практичних результатів.

Зміст **першого розділу** має *теоретико-методичний характер*. У цьому розділі визначається понятійно-термінологічний апарат, висвітлюється теоретичне обґрунтування проблеми, що досліджується, розглядається її сутність, значення, класифікаційні характеристики, проводиться історичний аналіз, виявляються її суспільні і політичні передумови, розкриваються методичні підходи, методи дослідження.

Розкриття теоретичних питань повинно мати елементи власної позиції автора щодо проблематики дослідження. Бажано ілюструвати основний текст графічними матеріалами – схемами, графіками, діаграмами тощо. Передбачено використання сучасних літературних джерел вітчизняних та іноземних авторів (монографій, наукових статей, матеріалів конференцій тощо), присвячених проблемам, що досліджуються у роботі. Обсяг першого розділу не повинен перевищувати 30% загального обсягу кваліфікаційної роботи.

Другий розділ кваліфікаційної роботи має *аналітико-дослідницький характер* і складається, як правило, з 2-3-х пунктів. У цьому розділі зазвичай конкретизується вибір напряму дослідження, проводиться аналіз проблеми, розглядається класифікація явищ, об’єктів, дається їх порівняльна характеристика. Основний текст розділу повинен містити таблиці, графіки, діаграми, картосхеми, що супроводжуються аналізом та висновками, які дозволяють визначити сутність і стан явищ та процесів, що досліджуються, розкрити їх особливості та тенденції розвитку. Обсяг другого розділу – 30-35% загального обсягу роботи.

Третій розділ – *проблемно-рекомендаційний.* У цьому розділі на базі основних теоретичних положень, методичних підходів а методичного інструментарію, що викладені у першому розділі, а також з врахуванням результатів аналізу, проведеного у другому розділі роботи, необхідно відобразити проблематику теми, співставити одержані результати з метою

дослідження, вказати основні шляхи усунення проблем, представити пропозиції щодо перспектив розвитку та удосконалення обраного об'єкта дослідження. Третій розділ доцільно присвятити практичним аспектам вирішення поставлених завдань. Обсяг третього розділу – 30-35% загального обсягу роботи.

Для викладення думок інших авторів у роботі використовують цитування. Цитати наводяться в лапках з вказівкою у виносці вихідних даних використаного джерела. Допустимо відтворювати думку автора власними словами (наприклад, коротко резюмувати погляди дослідника, ні в якому разі їх не перекручуючи і не спотворюючи), але і тоді необхідно посилання на джерело.

У завершенні кожного розділу необхідно підвести підсумок викладеного матеріалу, сформулювати коротко висновки, вказати невирішені питання, спірні проблеми, на вирішення яких спрямовані подальші частини роботи. Доцільно в кінці розділу чи підрозділу поставити задачу, обґрунтувати необхідність розгляду тієї або іншої проблеми у наступному розділі чи підрозділі. У такий спосіб забезпечується цілісність, логічність і послідовність викладу матеріалу дослідження.

4.6. Висновки

На завершення необхідно підвести підсумок проведеного дослідження, описати його результати. Спочатку потрібно надати коротку оцінку стану проблеми, а потім сформулювати висновки з усіх розглянутих питань, що базуються на матеріалах основної частини роботи та представляють собою узагальнюючі результати дослідження у розрізі окремих розділів.

Рекомендується викладати висновки у формі пронумерованих тез, формулювання яких повинне бути гранично чітким, ясним і коротким. Висновки мають чітко відповідати поставленим у Вступі завданням. У висновках не допускається цитування.

Загальний обсяг висновків не повинен перевищувати 4-5 сторінок.

4.7. Резюме / Resume

Резюме – це стислий виклад змісту кваліфікаційної роботи. Резюме пишеться українською та англійською мовою, якщо кваліфікаційна робота виконана українською мовою, чи українською, якщо дослідження написано іноземною мовою. У резюме треба включити назву кваліфікаційної роботи, а також зазначити мету, завдання, предмет, об'єкт і методи дослідження, основні результати та висновки виконаної роботи, а також ключові слова.

4.8. Список використаних джерел

Бібліографія, або список використаних джерел, є обов'язковою частиною кваліфікаційної роботи. До нього включають нормативні джерела (вітчизняні, зарубіжні, міжнародні документи), історичні матеріали, спеціальну літературу, матеріали періодичних видань, статистичні звіти щодо туристичної проблематики, матеріали, зібрані під час проходження виробничої практики з туристичного обслуговування, Інтернет-ресурси тощо.

До списку використаних джерел включають тільки ті джерела, які використовувались у роботі. Не допускаються посилання на джерела, що не мають наукової цінності, на сторінки Вікіпедії та схожі ресурси, у яких відсутній процес наукового рецензування, на сайти рефератів, курсових і дипломних робіт та інші накопичувачі документів, що не мають наукової цінності. Водночас **здобувачі вищої освіти повинні обов'язково використовувати під час дослідження праці наукового керівника за темою кваліфікаційної роботи, які належним чином мають бути відображені у списку використаних джерел.**

Кількість використаних джерел обумовлюється характером і завданнями дослідження. Бібліографічний список повинен включати не менш, як 40 джерел переважно останніх років. **Обов'язковим є використання літератури іноземними мовами.**

Приклади оформлення списку використаних джерел представлені у додатку Г.

4.9. Додатки

Додаток є допоміжною частиною кваліфікаційної роботи. У додатках розміщують матеріал, який є необхідним для повноти роботи, але включення його до основної частини може змінити впорядковане й логічне уявлення про роботу. У додатки можуть бути включені матеріали, які через великий обсяг або форму подання не можуть бути внесені до основної частини роботи.

У якості додатків до роботи можуть бути залучені різні матеріали, зокрема частини нормативно-правових документів, зведені таблиці визначень понять та термінів, таблиці статистичних даних, графіки, діаграми, картографічні матеріали, різноманітний ілюстративний матеріал, наприклад фотозображення туристичних об'єктів, тощо.

Додатки мають розміщуватися у порядку посилання на них в тексті роботи. Обсяг додатків не повинен перевищувати обсяг самої роботи.

5. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Загальні вимоги

Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи відповідають державному стандарту України «Документація. Звіти у сфері науки і техніки» (ДСТУ 3008-95).

Робота оформлюється на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210х297 мм) машинописним способом (за допомогою комп'ютерної техніки).

Обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи повинен складати **не менше 70** сторінок, включаючи титульний аркуш, зміст, Вступ та Висновки. Резюме, Список використаних джерел та додатки не включається до основного тексту кваліфікаційної роботи.

Шрифт – ***Times New Roman***, розмір – 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5 (з розрахунку не більше 30 рядків на сторінці), вирівнювання тексту в абзаці – за шириною.

Текст розміщується на сторінці, залишаючи поля таких розмірів: верхній, нижній – не менше 20 мм, правий – не менше 15 мм, лівий – не менше 25 мм.

Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту роботи і дорівнювати п’яти знакам (1,25).

Допускається окремі частини кваліфікаційної роботи (титульний лист, додаток) виконувати іншим способом, ніж основна частина. Скорочення слів і словосполучень у роботі – відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. (ДСТУ 3582–97. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила.).

Під час виконання роботи необхідно дотримуватись рівномірної щільності, контрастності й чіткості шрифту.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують, а їх назви правлять за заголовки структурних елементів.

Заголовки структурних елементів і розділів кваліфікаційної роботи слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами напівжирним шрифтом без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Заголовки підрозділів і пунктів слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, напівжирним шрифтом, не підкреслюючи, без крапки в кінці. Вирівнювання заголовку підрозділу або пункту – по ширині.

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку розділу не допускається.

Між заголовками першого рівня і подальшим чи попереднім текстом має бути один порожній рядок.

Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу і пункту в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

5.2. Нумерація сторінок

Сторінки кваліфікаційної роботи нумеруються арабськими цифрами за наскрізною нумерацією впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки у кінці.

Титульний аркуш включають до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінки не проставляють. Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок роботи.

5.3. Нумерація розділів та підрозділів

Розділи, підрозділи і пункти кваліфікаційної роботи слід нумерувати арабськими цифрами. Такі структурні частини роботи як Зміст, Вступ, Висновки, Список використаних джерел не мають порядкового номера.

Номер розділу ставлять після слова «Розділ». Далі у тому ж рядку через крапу друкують назву розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу. Пункти повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу або підрозділу. Номер пункту складається з номера розділу, порядкового номера підрозділу та

порядкового номера пункту, відокремлених крапкою. Після номера пункту крапку не ставлять, наприклад: 1.1.1 , 1.1.2 і т.д.

Кожний розділ повинен починатися з нової сторінки. Підрозділи і пункти – продовжуються на тій же сторінці, де завершився текст попереднього підрозділу або пункту, відділяючись від нього одним пустим рядком.

5.4. Ілюстрації

Ілюстрації (рисунки, графіки, схеми, діаграми) слід розміщувати у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. Рисунки слід розміщувати таким чином, щоб їх можна було розглядати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. На всі ілюстрації мають бути зроблені посилання у тексті кваліфікаційної роботи. Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують по центру під ілюстрацією. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані.

Ілюстрація позначається словом «Рис. ____», яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних.

Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами наскрізною порядковою нумерацією у межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Наприклад, рис. 2.3, де 2 – номер розділу, 3 – порядковий номер рисунку в межах другого розділу. Між номером ілюстрації і її назвою ставиться крапка.

Приклади оформлення таблиць наведені у додатку Д.

5.5. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті кваліфікаційної роботи.

Таблицю слід нумерувати арабськими цифрами наскрізною порядковою нумерацією у межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках.

Таблиця повинна мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують над таблицею по центру. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці. В таблицях повинні бути посилання на використані джерела (додаток Д).

Слово «Таблиця ____» вказують один раз справа курсивом над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «*Продовження табл.* ____» з зазначенням номера таблиці. Номер таблиці складається з номеру розділу і порядкового номеру таблиці, наприклад *Таблиця 2.3* – третя таблиця другого розділу. Крапка вкінці не ставиться.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком.

Приклади оформлення таблиць наведені у додатку Д.

5.6. Переліки

Переліки, за потреби, можуть бути наведені всередині підрозділів. Перед переліком ставлять двокрапку. Перед кожною позицією переліку слід ставити

малу літеру української абетки з дужкою, або, не нумеруючи – дефіс (перший рівень деталізації).

Наприклад:

Еколого-географічні фактори, що впливають на розвиток туризму в країні:

- географічне положення;
- характер рельєфу;
- погодно-кліматичні умови;
- наявність водних об'єктів;
- різноманітність флори та фауни;
- рівень забрудненості довкілля.

Для подальшої деталізації переліку слід використовувати арабські цифри з дужкою (другий рівень деталізації).

Переліки першого рівня деталізації друкують малими літерами з абзацного відступу, другого рівня – з відступом відносно місця розташування переліків першого рівня.

5.7. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Під час написання кваліфікаційної роботи здобувач повинен посилатися на авторів і джерела, з яких наводяться матеріали, або звідки взято ідеї, висновки, методики. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал не включений до останнього видання.

Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;
- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками;
- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;
- при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

5.8. Зразки оформлення внутрішньотекстових посилань в APA стилі

Внутрішньотекстове посилання (оформлюється у круглих дужках) містить інформацію про: автора праці (редактора/укладача/назву цитованого джерела, якщо автор відсутній), рік видання та сторінковий інтервал (номери сторінок, з яких наводиться цитата). Сторінковий інтервал дозволяється не вказувати, якщо ви не наводите цитату, а висловлюєте якусь ідею чи посилаєтесь на роботу в цілому.

Тип авторства	Зразки оформлення
Один автор	(Прізвище, рік) Стиль APA є складним форматом цитування для тих, хто вперше навчається (Jones, 1998). *Посилання в тексті:* Прізвище (рік) За словами Джонса (1998), стиль APA є складним форматом цитування для тих, хто вперше навчається.
Два автора	(Прізвище 1-го автора & Прізвище 2-го автора, рік) (Вегенер & Петті, 1994) *Посилання в тексті:* Прізвище 1-го автора та Прізвище 2-го автора (рік) Дослідження Вегенера та Петті (1994) підтверджують...
3 або більше авторів	(Прізвище 1-го автора та ін., рік) (Баган та ін., 2022) (Tscheuschner et al., 2020) *Посилання в тексті:* Прізвище 1-го автора та ін. (рік) Баган та ін. (2022) пропонують... Tscheuschner et al. (2020) *Якщо декілька джерел з трьома або більше авторами мають той самий рік видання і однакове прізвище першого автора (перших авторів) та скорочуються до ідентичних внутрішньотекстових посилань за шаблонами, наведеними вище, це призводить до неможливості розрізнити відповідні праці в тексті роботи. Наприклад:* Васько, Корольова, Кирисюк, Капранов, та Шутова (2022) Васько, Корольова, Савчук, Гнезділова, Бабелюк та Черхава (2022) *Внутрішньотекстові посилання в праці оформлюють так:* (Васько, Корольова, Кирисюк та ін., 2022) (Васько, Корольова, Савчук та ін., 2022) *Проте, якщо після першого відмінного автора залишається прізвище лише одного автора, його не скорочують до «та ін.»* (Самійленко, Боднар, Герлій та Панчук, 2020) (Самійленко, Боднар, Герлій та Попова, 2020)
Різні автори, але однакові прізвища	*Слід додати ініціали авторів, щоб відрізнити їх:* (В. Р. Радомська, 2020) (Л. А. Радомська та Азарова, 2009)
Кілька авторів з однаковими прізвищами	*При багаторазовому цитуванні авторів з однаковими прізвищами, слід додати прізвища співавторів для розрізняння:* ...(Brown, Smith, et al., 1998) to distinguish from (Brown, Taylor, et al., 1998).
Кілька робіт одного автора	*Якщо потрібно навести декілька праць того самого автора, прізвище автора зазначають лише раз, а роки праць наводять за хронологією та відокремлюють комою:* (Шевельов, 1942, 1943, 1949)
Кілька робіт: один автор	*При багаторазовому цитуванні одного автора і одного й*

і один рік	*того ж року видання, слід до років видання додати малу літеру – a, b, c і т.д.* (Клименко, 2017a) (Клименко, 2017b)
Невідомий автор	Слід надати кілька перших слів назви. *Якщо джерело не має зазначеного автора, у внутриньотекстовій цитаті замість прізвища автора зазначають назву праці; якщо назва праці виділена курсивом у списку використаних джерел, її виділяють курсивом і в посиланні у тексті, якщо ж ні – її наводять у лапках:* (*Бограч по-закарпатськи*) («Про особливості надання житлових субсидій», 2020)
Корпорація або група авторів	*При першому цитуванні назву організації надають повністю, абревіатуру – в квадратних дужках*: ... (Australian Institute of Health and Welfare [AIHW], 2005) thereafter ... (AIHW, 2005). *Якщо абревіатура не так широко відома, надають повну назву при кожному цитуванні: ...* (Australian Research Council, 1996).
Кілька звернень	*Якщо потрібно навести декілька праць різних авторів в одному внутрішньотекстовому посиланні в дужках, такі посилання розміщують за алфавітом та відокремлюють знаком «крапка з комою»:* (Безпояско та ін., 1993; Дудик та Прокопчук, 2010; Редько, 1966)
Посилання на певні частини джерела	*За потреби процитувати конкретний фрагмент джерела (сторінку або сторінки) реквізити такого фрагмента зазначають у внутрішньотекстовому посиланні через кому після року видання:* (Вихованець, 1988, с. 14–16)

Зразки оформлення цитувань у тексті роботи

Тип цитати	Зразки оформлення
Парафраз	Не береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з’явитися: - в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання; - в дужках після парафрази разом із роком видання (через кому). У редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування (Тимошик, 2004). За Тимошиком (2004), у редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування. *Обидва посилання вказують на те, що інформація, яка міститься в реченні, може бути розміщена у праці Тимошика, виданій 2004 року. Більш розгорнута інформація про згадане джерело буде міститися у списку використаних джерел.*
Короткі цитати	*Якщо Ви прямо цитуєте твір, вам потрібно буде вказати автора, рік публікації та номер сторінки для посилання (передує «с.» для однієї сторінки та «сс.» для кількох сторінок, з номерами сторінок, розділеними тире).*

	Почати цитату можна сигнальною фразою, яка містить прізвище автора та в дужках дату публікації. За словами В. Джонса (1998), «учні часто відчували труднощі з використанням стилю APA, особливо коли це був їхній перший раз» (с. 199). В. Джонс (1998) виявив, що «студентам часто важко використовувати стиль APA» (с. 199); які наслідки це має для вчителів?
Блокова цитата	*Складається з понад трьох рядків тексту. Подається в тексті з нового рядка з абзацним відступом для всієї цитати, не береться в лапки. Міжрядковий інтервал – подвійний. Після тексту цитати ставиться крапка і вказується вихідне джерело в дужках.* У галузі видавничої справи поняття «редагування» перш за все використовується для позначення видів роботи, безпосередньо пов'язаних із діяльністю органів друку. Сучасне редагування належить до сфери суспільнокультурної професійної діяльності, що спрямована на аналіз і вдосконалення мовних творів під час їх підготовки до відтворення засобами поліграфії або до трансляції. (Хоню, 2006, с. 45) *Якщо у внутрішньотекстовому посиланні ви зазначаєте назву джерела, тоді всі слова назви мають починатися з великої літери. Курсивом необхідно виділяти назви крупних творів (книги), наприклад: (Українська Мова, 2009, с. 6). Назви невеликих робіт (частини книги, статті) беруться в лапки, наприклад: («Правопис слів іншомовного походження», 2009, с. 103).*
Цитати з джерел без сторінок	*Прямі цитати з джерел, які не містять сторінок, не повинні посилатися на номер сторінки. Замість цього ви можете посилатися на інший логічний ідентифікаційний елемент: параграф, номер розділу, номер розділу, номер таблиці тощо. Старіші твори (наприклад, релігійні тексти) також можуть містити спеціальні ідентифікатори місця, наприклад номери віршів.* В. Джонс (1998) виявив різноманітні причини невдоволення студентів переважаючою практикою цитування (параграфи 4 – 5). Мета-аналіз доступної літератури (Jones, 1998) виявив неузгодженість у широкомасштабних дослідженнях навчання студентів (табл. 3)

При посиланнях на розділи, підрозділи, ілюстрації, таблиці, додатки зазначають їх номери. При посиланнях слід писати: «… у розділі 2 …», « дивись 2.1…», «… на рис. 1.3. …», «… у таблиці 3.1. …», «… у Додатку А…».

5.9. Додатки

Додатки слід оформлювати як продовження кваліфікаційної роботи на її наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті роботи.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Один додаток позначається як Додаток А.

Додатки повинні мати спільну з попередніми частинами роботи наскрізну нумерацію сторінок.

Ілюстрації, таблиці, формули і рівняння, що є у тексті додатка, слід нумерувати в межах одного додатка, наприклад, рис. Б.2 – другий рисунок додатка Б.; таблиця А.1 – перша таблиця додатка А; формула (В.3) – третя формула додатку В.

Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, їх нумерують, наприклад, рис. А.1, таблиця А.1, формула А.1.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підсумкові результати публічного захисту кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням комплексної системи оцінювання: за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС і національною шкалою.

№ з/п	Критерії	Макс. кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
1.	Відповідність наукового апарату дослідження рівню кваліфікаційної роботи: актуальність теми дослідження; об’єкт, предмет, мета, завдання, методи дослідження; науковість, логічність викладу і відповідність темі дослідження	10	науковий апарат чіткий, повний і взаємоузгоджений	10
			науковий апарат відсутній або не відповідає темі кваліфікаційної роботи.	9
			наявні поодинокі несуттєві неточності;	8
			наявні незначні недоліки в окремих складових;	7
			окремі складові потребують уточнення;	6

			наявні помітні недоліки у формулюваннях і взаємозв’язках;	5
			окремі складові сформульовані нечітко або неповно;	4
			є суттєві недоліки більшості складових наукового апарату;	3
			науковий апарат частково відповідає темі дослідження;	2
			науковий апарат сформульовано неповно, ключові складові недостатньо узгоджені;	1
			науковий апарат має істотні недоліки й лише частково відповідає темі;	0
2.	Критичний аналіз інформаційних і літературних джерел з теми дослідження; достатність обсягу наукових джерел	10	ґрунтовний критичний аналіз, достатній обсяг актуальних наукових джерел, їх творче осмислення та зіставлення	10
			глибокий аналіз і достатня кількість джерел; наявні поодинокі несуттєві недоліки	9
			належний аналіз і достатній обсяг джерел, проте критичне осмислення окремих праць обмежене	8
			загалом змістовний аналіз, але недостатньо зіставлено наукові позиції авторів	7
			аналіз переважно описовий, окремі джерела недостатньо опрацьовані	6
			поверховий аналіз, обмежене використання наукових джерел	5
			недостатній обсяг джерел, слабкий критичний аналіз, переважає просте відтворення інформації	4
			фрагментарний аналіз, використано недостатню кількість наукових джерел	3
			джерельна база обмежена, аналіз переважно формальний	2

			поодинокі джерела використано без належного аналізу	1
			аналіз джерел відсутній або джерельна база практично не сформована	0
3.	Повнота, науковий рівень обґрунтування розробок і запропонованих рішень: - рівень самостійності роботи; - відповідність змісту назві, поставленій меті та завданням; - адекватність методики дослідження заявленим завданням; - якість інтерпретації результатів дослідження, аргументованість висновків; наявність власних пропозицій і рекомендацій з предмета дослідження	20	робота самостійна, повністю відповідає темі, меті й завданням; методика адекватна, результати ґрунтовно інтерпретовані, висновки аргументовані, пропозиції оригінальні та обґрунтовані	20
			усі складові опрацьовані на високому рівні, наявні поодинокі несуттєві недоліки	19
			високий рівень самостійності, обґрунтованості рішень і якості висновків	18
			зміст повністю відповідає темі, меті й завданням; окремі аспекти потребують незначного уточнення	17
			належний науковий рівень, аргументовані висновки та практично значущі пропозиції	16
			робота загалом ґрунтовна, проте окремі рішення недостатньо переконливо обґрунтовані	15
			належне виконання більшості завдань, наявні окремі недоліки в інтерпретації результатів	14
			зміст відповідає основним вимогам, проте аргументація окремих висновків недостатня	13
			результати загалом обґрунтовані, але пропозиції мають обмежений рівень самостійності	12
			часткове виконання окремих завдань, недостатня глибина аналізу та обґрунтування рішень	11
			робота має помітні недоліки в методиці, інтерпретації результатів і формулюванні висновків	10
			недостатня аргументованість висновків, обмеженість власних пропозицій	9
			окремі завдання виконані неповністю, наукове	8

			обґрунтування поверхове	
			слабкий зв’язок між метою, завданнями, результатами та висновками	7
			суттєві недоліки методики й інтерпретації результатів, пропозиції недостатньо обґрунтовані	6
			значна частина завдань розкрита поверхово, висновки мають переважно описовий характер	5
			зміст частково відповідає темі, результати недостатньо обґрунтовані	4
			фрагментарне виконання завдань, відсутня належна аргументація більшості висновків	3
			робота має суттєві недоліки за більшістю складових критерію	2
			результати практично не обґрунтовані, власні пропозиції відсутні або формальні	1
			роботу не виконано або її зміст не відповідає темі дослідження	0
4.	Практична цінність розробок і запропонованих рішень	20	розробки мають високу практичну цінність, пропозиції конкретні, обґрунтовані та готові до впровадження	20
			пропозиції практично значущі, реалістичні та належно обґрунтовані водночас наявні поодинокі несуттєві недоліки	19
			розробки мають чітке практичне спрямування та високий потенціал застосування	18
			пропозиції конкретні й доцільні, проте окремі аспекти впровадження недостатньо деталізовані	17
			розробки мають практичну цінність, більшість рішень належно обґрунтована	16
			пропозиції доцільні, але потребують окремих уточнень для практичного застосування	15
			практична значущість розробок обґрунтована, проте можливості впровадження розкрито не повністю	14
			запропоновані рішення можуть	13

			бути використані на практиці, однак їх обґрунтування недостатньо ґрунтовне	
			наявні практично корисні пропозиції, але їх конкретизація обмежена	12
			практична цінність окремих розробок недостатньо аргументована	11
			пропозиції мають загальний характер, можливості їх практичного застосування розкрито частково	10
			практична значущість розробок обмежена, недостатньо визначено умови їх застосування	9
			запропоновані рішення частково придатні до використання, проте потребують суттєвого доопрацювання	8
			практичні рекомендації недостатньо конкретні та обґрунтовані	7
			практична цінність окремих пропозицій незначна, механізми їх реалізації не розкрито	6
			пропозиції переважно декларативні, практичне застосування недостатньо обґрунтоване	5
			розробки мають обмежену практичну цінність, конкретні механізми впровадження відсутні	4
			практичні рекомендації поодинокі та поверхові	3
			практична цінність розробок майже не обґрунтована	2
			практичні пропозиції формальні та фактично непридатні до застосування	1
			практичні розробки й рекомендації відсутні	0
5.	Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним документам України, державним стандартам: - грамотність, науковий стиль викладу; - відповідність структури,	10	робота повністю відповідає нормативним вимогам, має належну структуру, грамотний науковий виклад, якісне оформлення та коректні посилання	10
			робота відповідає вимогам, наявні поодинокі несуттєві	9

	обсягу роботи вимогам, затвердженим кафедрою; - якість оформлення роботи, якість бібліографічного списку; - культура посилань на використані джерела і літературу		недоліки оформлення	
			незначні недоліки в оформленні, бібліографічному списку або посиланнях	8
			окремі порушення вимог до структури, оформлення чи наукового стилю	7
			помітні недоліки оформлення, бібліографічного списку та культури посилань	6
			численні помилки оформлення, мовні неточності, часткова невідповідність установленим вимогам	5
			суттєві порушення вимог до структури, обсягу й оформлення роботи	4
			значна кількість помилок, недостатня грамотність і неналежне оформлення посилань	3
			робота переважно не відповідає встановленим вимогам до оформлення та структури	2
			грубі порушення нормативних вимог, численні помилки й некоректні посилання на джерела	1
			робота не відповідає основним установленим вимогам до структури, оформлення та академічного цитування	0
6.	Змістовність доповіді, презентації та відповідей на запитання членів комісії та присутніх під час захисту	30	доповідь змістовна, логічна й вичерпна, презентація якісна та інформативна, відповіді повні, аргументовані й переконливі	30
			високий рівень доповіді, презентації та відповідей, наявні лише несуттєві недоліки	29
			матеріал ґрунтовно розкрито, презентація відповідає змісту роботи, відповіді аргументовані	28
			доповідь і презентація якісні, відповіді переважно повні та обґрунтовані	27
			належний рівень представлення результатів, поодинокі неточності у відповідях	26
			змістовна доповідь, добре структурована презентація, незначні недоліки аргументації	25

			основні результати розкрито повно, відповіді загалом правильні	24
			доповідь послідовна, презентація інформативна, окремі відповіді недостатньо деталізовані	23
			достатнє розкриття теми, проте окремі положення висвітлено неповно	22
			доповідь і презентація загалом якісні, наявні окремі недоліки у відповідях	21
			основний зміст роботи представлено, проте аргументація та відповіді потребують уточнення	20
			доповідь частково поверхова, презентація недостатньо інформативна	19
			результати розкрито не повністю, відповіді на окремі запитання неповні	18
			порушено логічність викладу, недостатньо обґрунтовано окремі положення	17
			доповідь має змістові прогалини, презентація частково відображає результати дослідження	16
			неповне розкриття результатів, відповіді переважно поверхові	15
			доповідь недостатньо структурована, презентація містить обмежений обсяг інформації	14
			основні результати висвітлено фрагментарно, відповіді недостатньо аргументовані	13
			значні недоліки у змісті доповіді, презентації та відповідях	12
			непослідовний виклад, слабке обґрунтування результатів, неповні відповіді	11
			поверхове представлення роботи, недостатнє володіння її змістом	10
			доповідь і презентація малоінформативні, більшість відповідей неповні	9
			результати дослідження	8

			висвітлено фрагментарно, відповіді переважно неточні	
			суттєві недоліки доповіді, презентації та відповідей на запитання	7
			слабке розуміння основних результатів дослідження, значні труднощі з відповідями	6
			доповідь поверхова, презентація не розкриває змісту роботи, відповіді незадовільні	5
			основні результати не розкрито, відповіді переважно неправильні	4
			фрагментарне представлення роботи, відсутність належної аргументації	3
			зміст доповіді майже не розкрито, відповіді не демонструють розуміння теми	2
			доповідь і презентація формальні, відповіді на запитання практично відсутні	1
			доповідь і презентація відсутні, відповіді на запитання не надано	0
	Разом	**100**		

Результати захисту кваліфікаційної роботи визначаються оцінками: **“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”** за національною шкалою оцінювання та відповідною кількістю балів за шкалою ЄКТС.

Сума балів за написання та захист кваліфікаційної роботи	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	**Оцінка за національною шкалою**
90 – 100	A	**Відмінно**
82 – 89	B	**Добре**
75 – 81	C	**Добре**
66 – 74	D	**Задовільно**
60 – 65	E	**Задовільно**
0 – 59	F	**Незадовільно**

Додаток А

Зразок заяви про схвалення теми кваліфікаційної роботи та призначення наукового керівника

Завідувачу кафедри
історії і туризму
_____
д.і.н., проф. Васильчуку В.М.
_____
здобувача вищої освіти І курсу
групи_____
факультету туризму, бізнесу і психології
денної форми здобуття освіти
другий (магістерський) рівень
спеціальність J3 Туризм та рекреація
освітня програма Туризмознавство

_____
(ПІБ)

Заява

Прошу схвалити тему кваліфікаційної роботи

_____
(назва теми)
та призначити наукового керівника.

Дата Підпис здобувача вищої освіти

Додаток Б

Зразок титульної сторінки кваліфікаційної роботи
(ступінь вищої освіти «магістр»)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії і туризму

Кваліфікаційна робота
на тему: «Ресурсний потенціал культурно-пізнавального туризму в Литві»

Допущено до захисту
«___» _____ 2027 року

здобувача вищої освіти групи _____
факультету туризму, бізнесу і психології
освітньої програми Туризмознавство
за спеціальністю Ј3 Туризм та рекреація

П І Б

Завідувач кафедри
історії і туризму

_____
(підпис)
проф. Васильчук В.М.

Науковий керівник:
кандидат історичних наук, доцент
Гедін М. С.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

КИЇВ – 2027

Додаток В

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

стор.

ВСТУП …… 3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ…….. 6

1.1. Сутність туристсько-рекреаційних ресурсів та їх значення у розвитку туризму…… 6

1.2. Види туристсько-рекреаційних ресурсів……. 11

1.2.1. Туристсько-рекреаційні ресурси природного походження. 11

1.2.2. Суспільні туристсько-рекреаційні ресурси…….. 18

1.2.3. Подієві туристичні ресурси…….. 21

1.3. Методи дослідження …… 30

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ІСПАНІЇ…… 34

2.1. Природні туристсько-рекреаційні ресурси…… 34

2.2. Суспільні туристичні ресурси…… 47

2.3. Подієві туристичні ресурси……. 59

РОЗДІЛ 3. РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ІСПАНІЇ…….. 66

3.1. Місце Іспанії у світовому туризмі…….. 66

3.2. Центри туристичної діяльності в Іспанії…….. 73

3.3. Проблеми та перспективи використання туристсько-рекреаційних ресурсів Іспанії…… 82

ВИСНОВКИ ……... 91

РЕЗЮМЕ/ RESUME……. 92

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ……..…… 93

ДОДАТКИ……. 100

Додаток Г

Зразки оформлення списку використаних джерел відповідно до вимог APA стилю

НАУКОВІ СТАТТІ	
Тип статті	**Зразки оформлення**
Стаття, якій присвоєно DOI	Автор, А. А., & Автор, Б. Б. (рік видання). Назва статті. *Назва Журналу, номер випуску* (номер), сторінки статті. https://doi.org/
Один автор	Харченко, С. В. (2019). Мовне оформлення реєстрів зелених насаджень (цінних рослин) парків і скверів як різновиду довідкових видань. *Міжнародний філологічний часопис*, *10*(3), 52 – 60. https://doi.org/10.31548/philolog2019.03.052
Два автора	Стародубцев, А. А., & Стебелєв, А. М. (2019). Теоретико-правовий аналіз етичних засад адвокатської діяльності. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право», 7*(2), 90 – 96. https://doi.org/10.26565/2075-1834-2019-28-11
3 або більше авторів	Wolchik, S. A., West, S. G., Sandler, I. N., & Griffin, W. A. (2000). An experimental evaluation of theory-based mother and mother-child programs for children of divorce. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 68*(5), 843 – 856. https://doi.org/10.1037//0022-006X.68.5.843
Стаття, для якої DOI не присвоєно, але є URL-адреса	Автор, А. А., & Автор, Б. Б. (рік публікації). Назва статті. *Назва Журналу, номер випуску*(номер), сторінки статті. http:// Trankle, S. A., & Haw, J. A. (2009). Predicting Australian health behaviour from health beliefs. *Electronic Journal of Applied Psychology*, *5*(2), 9 – 17. http://ojs.lib.swin.edu.au/index.php/ejap/
КНИГИ ТА ЧАСТИНИ (РОЗДІЛИ) КНИГИ	
Тип книги	**Зразки оформлення**
Книга з автором (авторами)	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги*. Видавництво. Кормишкін, Ю. А. (2018). *Бізнес-інфраструктура аграрного підприємництва*. МНАУ. Врублевська, О. О., Катеруша, Г. П., & Гончарова, Л. Д. (2013). *Кліматологія*. Екологія.
Книга з автором (авторами) і редактором	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (Ініціали Прізвище редактора, Ред.). Видавництво. Shakespeare, W. W. (2007). *Complete works* (J. W. Bate & E. W. Rasmussen, Eds.). Modern Library.
Книга без зазначення автора (з редактором)	Прізвище, Ініціали редактора (редакторів). (Ред.). (Рік). *Назва книги*. Видавництво. Роговий, Ю. А. (Ред.). (2014). *Українознавство*. Проспект.
Перекладена книга	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (Ініціали Прізвище перекладача, Пер.). Видавництво.

	(Оригінал опубліковано рік опублікування оригіналу р.) Мандзоні, А. А. (2009). *Заручені* (П. А. Соколовський, Пер.). Фоліо. (Оригінал опубліковано 1823 р.)
Перевидання книги	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (номер видання). Видавництво. Лукашевич, В. М. (2007). *Глобалістика* (2-ге вид.). Новий Світ.
Окремий том (частина багатотомного видання)	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (Т. номер тому). Видавництво. Комарницька, Т. К., & Комісаров, К. Ю. (2012). *Сучасна японська літературна мова* (Т. 2). Видавничий дім Дмитра Бураго. *Якщо том, на який потрібно послатися, має окрему власну назву, використовуйте такий шаблон:* Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги: Т. номер тому. Назва тому*. Видавництво. Войтович, Л. А., & Овсінський, Ю. А. (2017). *Історія війн і військового мистецтва: Т. 1. Від зачатків військової організації до професійних найманих армій (бл. 3060 р. до Христа — початок XVI ст.).* Фоліо.
Частина (розділ) книги	Прізвище, Ініціали автора (авторів). Назва частини книги. У Ініціали Прізвище редактора (Ред.), *Назва книги* (с. сторінки). Видавництво. Іваненко, О. М. (2016). Особливості міжнародного морського права. У О. Г. Артюх (Ред.), *Міжнародне право* (с. 24 – 36). Правнича спілка. Woll, B., & Adam, R. (2012). Sign language and the politics of deafness. In M. Martin-Jones, A. Blackledge, & A. Creese (Eds.), *The Routledge handbook of multilingualism* (pp. 100 – 115). Routledge.
ІНШІ ДЖЕРЕЛА	
Тип джерела	**Зразки оформлення**
Опублікована дисертація	Прізвище, Ініціали автора. (Рік). *Назва роботи* [Тип роботи, Університет]. База даних. http:// Корхова, М. М. (2015). *Продуктивність сортів пшениці м'якої озимої залежно від строків сівби та норм висіву в умовах Південного Степу України* [Дис. канд. с.-г. наук, Миколаївський національний аграрний університет]. Інституційний репозитарій Миколаївського національного аграрного університету. http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/2677 Moss, C. L. (2015). *Expanded internet art and the informational milieu* (Publication No. 3740855) [Doctoral dissertation, New York University]. PQDT Open. https://pqdtopen.proquest.com/doc/1753118023.html?FMT=AI
Неопублікована дисертація	Прізвище, Ініціали автора. (Рік). *Назва роботи* [Неопубл. тип роботи]. Університет. Лісовський, С. А. (2004). *Економіко-географічні засади збалансованого розвитку України* [Неопубл. дис. д-ра геогр.

	наук]. Інститут географії Національної академії наук України. Aragon, L. (2003). *Factors to consider when selecting paraprofessionals for participation in a teacher preparation program* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Colorado at Denver.
Автореферат	Прізвище, Ініціали автора. (Рік). *Назва роботи* [Автореф. тип роботи, Університет]. База даних. http:// Заїнчківська, І. П. (2020). *Етнорелігійні виміри творчої спадщини І. Огієнка* [Автореф. дис. канд. філос. наук, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова]. ENPUIR. http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/28228 Ковалинська, І. В. (2011). *Формування загальнокультурної компетенції майбутніх фахівців технічного профілю в процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу* [Автореф. дис. д-ра пед. наук, Хмельницький національний університет]. Інституційний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка. http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5743
Матеріали конференцій (тези)	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). Назва доповіді. У Ініціали Прізвище редактора (Ред.), *Назва збірника конференції* (с. сторінки). Видавництво. http:// Батрак, А. К. (2015). До питання про мораторій на відчуження земельних ділянок. У Д. В. Санніков, І. В. Ігнатенко, А. П. Гетьман, М. В. Шульга (Ред.), *Перші кроки в науці земельного, аграрного та екологічного права* (с. 42 – 45). Видавництво Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. http://nauka.nlu.edu.ua/download/zemelnoe2015.pdf Мартинюк, Д. (2020). Вихід біетанолу з урожаю зерна сортів пшениці озимої залежно від видів, норм і строків застосування азотних добрив. У П. Ясній, Б. Андрушків, О. Ляшук, І. Стадник, А. Довгань, А. Криськов, В. Андрійчук, А. Лупенко, С. Лупенко, І. Луців, М. Михайлишин, М. Пилипець, В. Ніконенко, Р. Рогатинський, П. Стухляк, М. Паламар, Н. Кирич, М. Підгурський, М. Приймак, … М. Петрик (Ред.), *Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання* (с. 67 – 68). Видавництво Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. http://tntu.edu.ua/storage/pages/00000808/zbirnyk_2020.pdf
Словник / енциклопедія	Прізвище, Ініціали редактора. (Рік). *Назва словника*. Видавництво. Літинський, В. В. (Ред.). (2001). *Геодезичний енциклопедичний словник*. Євросвіт.

Словникова стаття	Прізвище, Ініціали автора (авторів). Назва статті. У Ініціали Прізвище редактора(ів) (Ред.), *Назва словника* (с. сторінка). Видавництво. Русин, М. І. (2001). Висота ортометрична. У В. М. Літинський (Ред.), *Геодезичний енциклопедичний словник* (с. 63). Євросвіт.
Закон (акт)	Americans With Disabilities Act of 1990, 42 U.S.C. § 12101 et seq. (1990). https://www.ada.gov/pubs/adastatute08.htm Закон України «Про відпустки» № 504/96-ВР (2020). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою підвищення спроможності системи охорони здоров'я України протидіяти поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» № 587-IX (2020, 22 травня). *Відомості Верховної Ради України*, (22), 19.
Архівний документ	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Дата). [Опис документа]. Назва колекції або фонду (Реквізити розташування документа), Назва архіву, Місто, Країна. Кобилянська, О. Ю. (1919, 9 листопада). [Лист до Микити Шаповала]. Ф. 3563 «Шаповал Микита Юхимович (1882–1932) – політичний і державний діяч, член ЦК УПСР, міністр пошт і телеграфу УНР, міністр земельних справ Директорії УНР, доктор соціології Українського соціологічного інституту в м. Празі, УГА в м. Подебрадах» (Оп. 1, Спр. 169, Арк. 4 – 5), Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ, Україна. *Постанова про проголошення незалежності України*. (1991, 24 серпня). Ф. 1 "Верховна Рада України, мм. Харків, Київ" (Оп. 16, Спр. 4630, Арк. 1), Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ, Україна.
Сайт	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Дата опублікування). *Назва матеріалу або сторінки*. Назва сайту. http:// Khemis, S. B. (2020, June 1). *Is Deno the Node. JS killer?* Medium. https://medium.com/javascript-in-plain-english/is-deno-the-nodejs-killer-5fdf903191f7 *Якщо матеріал на сайті регулярно оновлюється або передбачає можливість регулярних оновлень (наприклад, онлайн-мапа, профіль у соціальній мережі тощо), слід також зазначати дату звернення:* Gismeteo. (б. д.). *Погода у Києві сьогодні*. Взято 11 червня 2020 з https://www.gismeteo.ua/ua/weather-kyiv-4944/
Онлайн-відео	Автор. (Дата). *Назва відео* [Відео]. Назва сайту. https:// Вацко Live. (2021, 20 червня). *Ярмоленко — повернення до Динамо, кар'єра тренера та ставлення до Луческу. Друга частина* [Відео]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=cWoqj9vz6wA

Додаток Д

Приклад оформлення рисунків та таблиць

Рис. 2.11. Музей Прадо в Мадриді

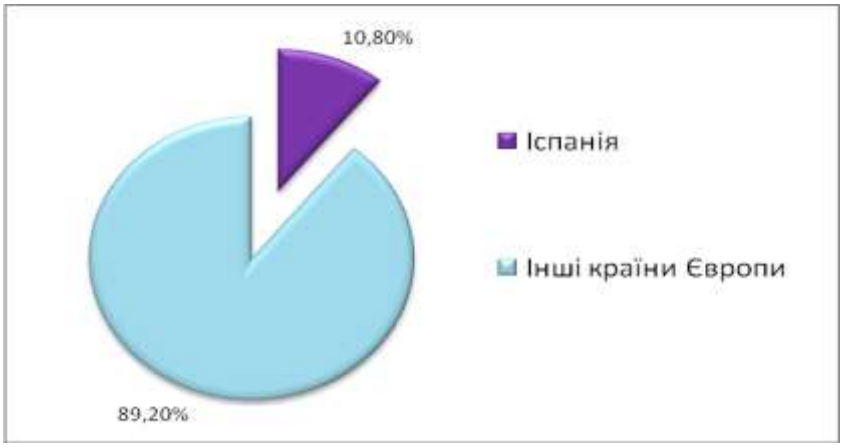

Рис. 3.3. Розподіл туристських прибуттів з-за кордону в країни Європи
(побудовано за даними…..)

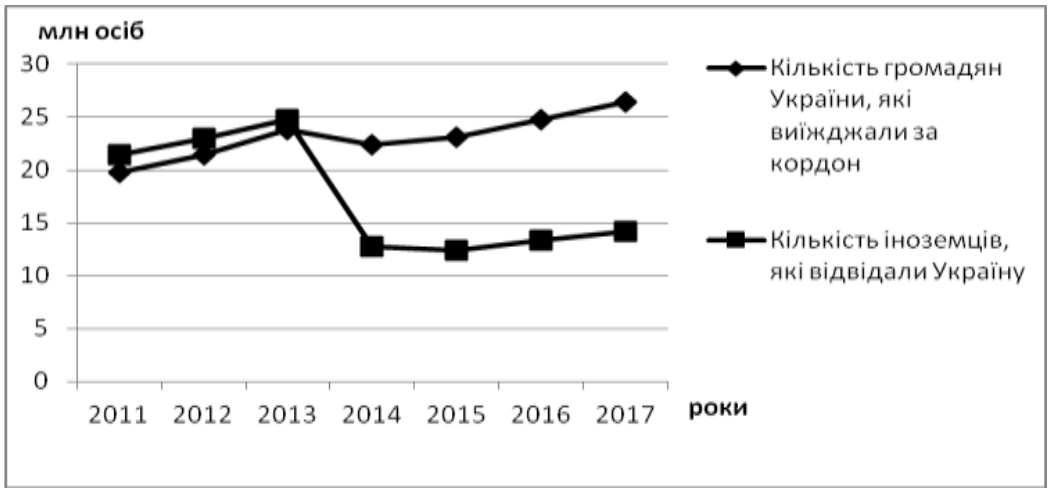

Рис. 2.4. Динаміка туристичних потоків в Україні (побудовано за даними…..)

Таблиця 2.2

Національні морські заповідники Канади
(складено автором за даними…..)

Назва	Провінція	Площа, км²	Рік заснування	Зображення
Національна морська паркова резервація Ґваї Гаанас	Британська Колумбія	3.400	2010	
Національний морський парк Озеро Верхнє	Онтаріо	10.000	2007	

Приклади оформлення додатків

Таблиця Б.3

Кількість міжнародних туристичних прибуттів до країн Адріатичного туристичного мезорайону, млн осіб (складено автором за даними…..)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Хорватія	9,111	9,927	10,369	10,948	11,623	12,683	13,809	15,593
Албанія	2,191	2,469	3,156	2,857	3,341	3,784	4,07	4,643
Словенія	1,869	2,037	2,156	2,259	2,411	2,707	3,032	3,586
Чорногорія	1,088	1,201	1,264	1,324	1,35	1,56	1,662	1,877
Боснія і Герцеговина	0,365	0,392	0,439	0,529	0,536	0,678	0,777	0,922

Рис. А.1. Національний музей мистецтва Каталонії в Барселоні